

Solceller ude af syne

Debatindlæg af Jens Larsen, Civilingeniør, Formand for Vedvarende Energi København, og Søren Hermansen, Samsø Energiakademi, 8/5 2021

Debatten om solceller i det danske landskab er ophedet og højaktuel. Ansøgningerne om disse anlæg mødes af mere eller mindre gode argumenter; Hvorfor skal de ligge lige her i vores kommune? Hvorfor lægges de ikke på tagene? Vi har jo Energiøerne, så hvorfor får vi ikke bare energien derfra? Jo argumenterne står i kø for at det ikke lige skal være i vores udsyn at anlæggene skal placeres.

Vi synes at argumenterne i flere debatter er søgte og vil her forsøge at få lidt andre perspektiver ind i på lystavlen. Energistyrelsen regner med at 5500 MW solceller i 2030 kan dække 15% af vores elforbrug. Det svarer nogenlunde til de anlæg Energinet har kendskab til, og som aktuel overvejes lokalt i Danmark. Hvis alle disse anlæg, blev opstillet ville de udgøre 0,23% af arealet i Danmark. Arealet svarer til en 1/3 af arealet af Langeland. Til sammenligning kunne hele klodens energibehov dækkes ved opsætning af solceller på 0,3% af de globale landområder. I praksis vil alle anlæg ikke blive opsat på landområder, men hvis halvdelen blev realiseret taler vi om 0,12%.

Hvorfor sættes anlæggene ikke op på tagene? Det er et populært synspunkt, som dog ikke holder under de rammer som er politisk besluttet. Den helt simple forklaring er at det er dyrere at opsætte og drifte anlæggene på tagene. Og da politikerne har besluttet et liberalt elmarked kan du kun sælge solcelle el til den markedspris, som nu engang er gældende. De større markplacerede anlæg er billigere at etablere og drifte og det er derfor at elselskaber, udviklere og landmænd kan få økonomi i disse anlæg. Et økonomisk rationale er nødvendigt for at den grønne omstilling kan ske. Mange tage er desuden slet ikke egnede og lokalplaner gør det af æstetiske årsager svært at få lov. Det er med andre ord svært at få volumen på de tagplacerede anlæg. I København vil man mange steder slet ikke tillade det på byens tage. Siger vi rigtigt nej til de landplacerede anlæg nu vil det tage mange år før ny rammer kan vedtages politisk og dermed udsætter vi den grønne omstilling med årtier. For solceller og vindmøller er uomgængelige energikilder i fremtidens bæredygtige energisystem. Alternativet til de vedvarende energikilder er jo ikke ingenting. I USA anvendes 1,3% af landarealet til fossil energiproduktion. Og i Danmark er det forsat landbrugsdrift som er alternativet til solceller. Fortsat landbrugsdrift eller solceller med blomster og omkranset af vandhuller og skov? Solceller og biodiversitet kan sagtens gå hånd i hånd. Solceller på 0,12% til 0,23% af Danmarks landbrugsareal vil ikke forringe biodiversiteten i Danmark – hvis det gøres rigtigt vil det nærmere understøtte biodiversiteten.

Kritikerne synes drevet af en ubændig lyst til at få solcelleanlæggene ud af eget synsfelt. Grundlæggende et narcissistisk synspunkt om at det ikke må påvirke mit udsyn men hellere naboens. Og synspunktet vil som en bommerang ramme en stor del af den grønne omstilling, og dermed være en barriere både for både de landplacerede anlæg og de tagplacerede anlæg. Den grønne omstilling vil være synlig i det danske landskab uanset hvordan vi drejer sagen. Politisk har samme holdning ramt vindmøllerne. Et stort flertal i Folketinget har vedtaget en klar begrænsning på antallet af landplacerede møller. Vi har i dag over 5000 møller i Danmark og i fremtiden vil man begrænse det til under 2000 stk. Man arbejder nu med en vision om Energiøer. Der er økonomisk usikkerhed for disse visioner og de vil først kunne realiseres efter 2030. Skal vi derfor stoppe alle de

løsninger vi kender i dag og som kan realiseres her og nu, og imens vente på fremtidens teknologiske fix?

Det gjorde vi ikke da møllerne blev sat op på Middelgrunden ud for København. Også her blev vi mødt med landskabelige og æstetiske modargumenter. DN's ledelse sagde faktisk nej til placeringen, fordi de forstyrrede udsynet til forterne. Kun fordi vi vandt en demokratisk afstemning på generalforsamlingen måtte DN ændring holdning og sende et nyt brev til ministeren, Svend Auken. Siden hen er møllerne på Middelgrunden blev en af verdens meste kendte, værdsatte, ja elskede symboler på den grønne omstilling. Da Kronborg blev anlagt blev det mødt med et folkeligt ramaskrig fordi det ændrede landskabet. Så ikke i mit synsfelt er dybt forankret i folkesjælen og ikke sådan at bide skeer med.

Også biogassen giver debat lokalt og rammes af "ikke i nærhed af min baghave". I Holbæk blev forslaget om et biogasanlæg afvist på det bagtæppe.

Strømningen har også fået en ny forening "Bevar Danmarks kulturlandskaber". Man kan forstå at solceller, der potentielt kan bruge 0,23% af landbrugsarealet, er tidens største trussel mod det danske kulturlandskab. Landbruget, der lægger beslag på 61% af Danmarks landareal, er derimod det "danske kulturlandskab" – anderledes kan foreningens argumentation ikke forstås. Fra foreningen kommer der en tsunami af argumenter mod solceller. Eksempelvis; Solceller kræver mange råstoffer. Og det er jo korrekt ingen vedvarende energikilder er 100% rene, men set i et livscyklus-perspektiv har utallige rapporter vurderet sol og vind til at være de energikilder som kan udvindes med absolut mindst miljøkonsekvens. Foreningen er mere en slet skjult protestbevægelse hvis eneste formål er at forhindre lokale specifikke solcelle- og vindanlæg. Der er intet udsyn eller proportionssans i deres tilgang.

Ejerskabet er også til debat. Vi så også gerne et større folkeligt islæt i den vedvarende energi udbygning der er nødvendig. Vi har kæmpet for et decentralt ejerskab og advaret om den manglende folkelige forankring. Decentralt ejerskab giver også lokal økonomi og arbejdspladser. Den globale vindsucces blev skabt i Danmark og med stort lokalt ejerskab. Vi havde faktisk en stor folkelig solcelleudbygning under Thorning regeringen, men den blev politisk stoppet, fordi det var for dyrt for statskassen. Man kunne bare have korrigeret rammebetingelserne og bevaret en balanceret udbygning. Nu må vi gentage os selv; det er de politiske ramme betingelser, som er styrende for den grønne omstilling og hvordan den kommer til at ske i fremtiden. Så kære solcelle kombattanter; tag ikke de landplacerede anlæg som gidsel; anlæggene kommer godt nok ud af jeres personlige synsfelt, men I udsætter den grønne omstilling i årevis. At få skabt nye rammebetingelser tager mange år at få gennem Folketinget. Skal vi stoppe al udbygning i mellemtiden? Nej det ønsker vi ikke.

Spørgsmål er bare om vi kan få en grøn omstilling uden nogle af os får et ændret udsyn. Ude af syn ude af sind synes mantraet at være – og den holder ikke i en global verden. Måske skal vi tage lidt ansvar på egne skuldre og måske afse et mindre areal til den grønne omstilling? Klimakrisen vælter ind over os, hvis vi ikke tager fat lokalt. Hvis du ikke tåler udsynet til solceller på naboens tag, eller på naboens mark, så har du valgt de lette holdnings parkeringsplads. Og den grønne omstilling vil blive forsinket uanset om Energiøerne bliver til noget eller ej.